

Mirela Hrovatin

Osvrt na određene aspekte zaštite nematerijalne kulturne baštine u ICCROM-ovoj brošuri i priručniku *Prva pomoć kulturnoj baštini u krizna vremena*

Mirela Hrovatin

Odjel za etnografsku i nematerijalnu kulturnu baštinu

Uprava za zaštitu kulturne baštine

HR-10000 Zagreb, Runjaninova 2

ICCROM-ova brošura i priručnik *Prva pomoć kulturnoj baštini u krizna vremena* (2018.) urednice Aparne Tandon¹ jedinstvene su publikacije koje donose javnosti općenit pristup i metode za procjenu štete na kulturnoj baštini nakon pojave određenih kriza ili za planiranje pripreme za buduće nepogode. U ovom osvrtu usmjerit ćemo se na važnost tih dviju publikacija za područje zaštite i očuvanja nematerijalne kulturne baštine.

Obje publikacije uz materijalnu baštinu (nepokretnu i pokretnu) uključuju i kategoriju nematerijalne kulturne baštine (poput različitih tradicijskih društvenih praksi i vještina), što je rijetkost u takvoj vrsti materijala. Jasno je naznačeno kako se u vremenu različitih kriza može pristupiti nematerijalnoj baštini na različite načine, umjesto oponašanja standardnih pristupa materijalnoj baštini. Prilagođen pristup nematerijalnoj baštini sprječava nerazumijevanje koje se pojavljuje u lokalnoj zajednici kao i kod svih drugih subjekata koji se susreću s kompleksnošću nematerijalne baštine po prvi put u svojem radu tijekom bilo koje vrste nepogode koja pogađa određeno geografsko područje.

Upute i alati u navedenim publikacijama sadrže prikladne podatke o načinu na koji se može upoznati s kontekstom bilo koje lokalne zajednice i doprijeti do onih osoba koje su najviše pogođene određenom krizom. Time se postiže valjana analiza stanja nematerijalne kulturne baštine, pri čemu se usko surađuje s osobama na pogođenom prostoru. S druge strane, takav pristup pruža dobar temelj budućim kratkoročnim i dugoročnim aktivnostima na očuvanju nematerijalne baštine u lokalnoj zajednici, osobito ako je

¹ Osvrt je sastavljen u suglasnosti s urednicom, a engleska verzija je dostupna na zahtjev.

riječ o prostoru u kojem dolazi do konflikata, što zahtijeva oprezan pristup.

Nadalje, te osnovne ideje i metode mogu koristiti stručnjaci koji se nisu prije susretali s radom na nematerijalnoj

kulturnoj baštini, dok iskusnim istraživačima, uključujući antropologe, sociologe i stručnjake u kulturi, mogu poslužiti kao općeniti okvir za njihov rad. Korištenjem tih metoda omogućuje se prikladno prikupljanje podataka koji su pogodni za različite druge upotrebe u budućnosti.

Trostruki pristup koji uključuje pristup nematerijalnoj baštini, njezinu izvedbu i prijenos na nove generacije pokriva osnove svake valorizacije nematerijalne baštine, tako da se analiza može provesti čak i na onim primjerima nematerijalne baštine koja iz određenih razloga nije bila ili neće biti upisana na neke od nacionalnih ili UNESCO-ovih svjetskih popisa. Na taj način omogućuje se provedba prvih koraka na dokumentiranju i istraživanju koje će u nekim slučajima možda i rezultirati upisima na neki od službenih popisa nematerijalne baštine.

Podatci prikupljeni na taj način i u suradnji s humanitar-

nom pomoći, lokalnom i državnom upravom, stručnim i znanstvenim institucijama i drugim subjektima mogu pridonijeti budućim provedivim planovima obnove materijalne baštine kao i revitalizacije i oporavka društvenog života u bilo kojoj zajednici koja je pogođena nekom od nepogoda. Stavljanjem nematerijalne baštine na istu razinu važnosti kao i ostale vrste kulturne baštine ICCROM-ova brošura i priručnik pokazuju njihovu usku povezanost kako bi se kulturna baština kvalitetno očuvala u svojoj slojevitosti i uključila u održivi razvoj i izgradnju mira, ispunjavajući time neke od osnovnih ciljeva UNESCO-ove Konvencije za zaštitu nematerijalne kulturne baštine iz 2003. godine.

Slobodan pristup publikacijama navedenim u tekstu:

<https://www.iccrom.org/publication/first-aid-cultural-heritage-times-crisis>